

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Aalborg Universitet

Tryghed på arbejdsmarkedet

Analyse til Dansk Metal af danske lønmodtageres holdninger og ønsker til tryghed efter dagpengereformen

Klindt, Mads Peter

Publication date:
2014

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):

Klindt, M. P. (2014). *Tryghed på arbejdsmarkedet: Analyse til Dansk Metal af danske lønmodtageres holdninger og ønsker til tryghed efter dagpengereformen.*

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Tryghed på arbejdsmarkedet

Analyse til Dansk Metal af danske lønmodtageres
holdninger og ønsker til tryghed efter
dagpengereformen

Mads Peter Klindt

09-09-2014

Resume: Notatet belyser de danske lønmodtageres syn på jobtryghed og trygheden i dagpengesystemet. Over 60% af lønmodtagerne, der står i en a-kasse, mener, at jobtryghed er blevet mere vigtigt som følge af dagpengereformen. Resultatet er endnu mere markant på LO-området. Mere end 40% af lønmodtagerne mener, at trygheden i dagpengesystemet er for lav.

Indledning

Det danske arbejdsmarked har længe været internationalt kendt for at kombinere en høj grad af jobomsætning og mobilitet samtidig med stor tryghed for lønmodtagerne. Baggrunden herfor er den danske flexicurity-model, der består af fleksible afskedigelsesregler, et solidt dagpengesystem og aktiv beskæftigelsespolitik med efter- og videreuddannelsesmuligheder for arbejdsløse. Modellen force er, at lønmodtagernes tryghed er garanteret af de social- og beskæftigelsespolitiske foranstaltninger i stedet for af rigide ansættelses- og afskedigelsesregler, der ofte er en hæmsko for virksomhedernes omstillingsevne (OECD, 2004; Madsen, 2005).

I de senere år er arbejdsmarkedet imidlertid blevet udfordret af en række økonomiske og politiske stød. Som følge af finanskrisen og den efterfølgende verdensomspændende økonomiske krise forsvandt mange private jobs på det danske arbejdsmarked og ledigheden steg i årene 2008–2011. Krisen gav anledning til en række politiske reformer, heriblandt dagpengereformen fra 2010, der forkortede dagpengeperioden fra 4 til 2 år og fordoblede genoptjeningskravet fra 26 til 52 uger. Den aktive beskæftigelsespolitik blev i løbet af 00erne reformeret et antal gange, og arbejdsløses rettigheder til efter- og videreuddannelse blev indskrænket. Den berømte flexicurity-model ser derfor noget anderledes ud i dag end den gjorde for få år tilbage.

I dette notat belyses det, hvordan det står til med de danske lønmodtagernes holdninger til tryghed på arbejdsmarked i kølvandet på krisen og ændringerne af den danske flexicurity-model. Notatet undersøger først og fremmest, om dagpengereformen fra 2010 har haft betydning for danskernes holdning til tryghed i ansættelsen. I litteraturen om den danske flexicurity-model er det en central antagelse, at danskernes traditionelt begrænsede tilbøjelighed til at efterspørge jobtryghed netop hænger sammen med flexicurity-modellens institutioner (Klindt, 2010). En hypotese, der ønskes belyst, er derfor, om forringelserne på dagpengeområdet slår over i krav om eller ønsker om mere tryghed i ansættelsen.

Notatet belyser efterfølgende hvorledes de danske lønmodtagere generelt bedømmer den tryghed, der ydes af det nuværende dagpengesystem, hvor dagpengeperioden er to år og genoptjeningskravet et år.

Notatet anvender data fra en spørgeskemaundersøgelse med et repræsentativt udsnit af de danske lønmodtagere (Obel-undersøgelsen). Undersøgelsen er gennemført i sommeren og efteråret 2013 af Danmarks Statistik for CARMA (Center for Arbejdsmarkedsforskning ved Aalborg Universitet).

Notatets konklusion er, at et flertal af de danske lønmodtagere mener, at tryghed i ansættelsen er blevet vigtigere som følge af dagpengereformen. Blandt kortuddannede, faglærte og lønmodtagere med en kort videregående uddannelse er ønsket om mere jobtryghed langt mere massivt end blandt de højest uddannede. Kvinder er mere tilbøjelige end mænd til at ønske tryghed som følge af reformen. Resultaterne er statistisk signifikante.

I forhold til lønmodtagernes vurdering af, om dagpengesystemet giver tilstrækkeligt tryghed til arbejdsløse, mener et stort mindretal, at systemet ikke giver nok tryghed. Samtidig er der en klar tendens til, at jo ældre lønmodtagerne er, desto mere tilbøjelige er de til at svare, at dagpengesystemet ikke giver tilstrækkelig tryghed.

Notatet er rekvireret af Dansk Metal. I spørgeskemaundersøgelsen er det muligt at udtrække særskilte data på baggrund af a-kasse-medlemskab. Notatets analyser indeholder derfor også svarfordelinger for medlemmer af Dansk Metals a-kasse. Det skal dog bemærkes, at subgruppen af metal-medlemmer kun består af 42 respondenter, hvilket er i underkanten af det tilrådelige (jf. De Vaus, 2002, s. 83). Analyserne af holdningerne til dagpenge og jobtryghed er for Metal-medlemmernes vedkommende således forbundet med en del usikkerhed.

Danskernes holdninger til jobtryghed

Internationalt set er danske lønmodtagere kendt for at lægge knap så meget vægt på tryghed i ansættelsen som lønmodtagere i andre vestlige lande. Tryghed i ansættelsen forstås som det, at der er lille risiko for at blive fyret, f.eks. som følge af begrænsninger på arbejdsgiverens ret til at hyre og fyre arbejdskraft.

Langt de fleste lønmodtagere mener, at jobtryghed er vigtigt, men forskellen ligger i betoningen. I ISSP-undersøgelsen fra 2005 angiver ca. 50 % af danskerne at tryghed er **vigtigt**, imens kun ca. 30 % angiver at det er **meget vigtigt**. Billedet for de fleste andre vestlige lande er, at flertallet mener jobtryghed er **meget vigtigt**. F.eks. mente 58 % af svenskerne, 61 % af amerikanerne og ca. 65 % af tyskerne, der deltog i ISSP-undersøgelsen i 2005, at jobtryghed er meget vigtigt (Klindt, 2012).

Tabel 1: Danskernes vurdering af vigtigheden af jobtryghed

	Meget vigtigt	Vigtigt	Hverken vigtigt eller uvigtigt	Ikke vigtigt	Slet ikke vigtigt
2013	40,6	50	6,7	2,2	0,5
2005	29,2	49,9	10,8	8,6	1,5

(Kilder: 2013-data er fra Obel-undersøgelsen¹, 2005-data er fra den såkaldte ISSP-undersøgelse²)

I 2013, dvs. otte år senere, har de danske lønmodtageres holdning forskudt sig i retning af det niveau, der gjaldt for de øvrige vestlige lande i 2005. Nu er det over 40 % der mener, at jobtryghed er meget vigtigt. I samme periode kan vi se, at andelen, der ikke lægger så meget vægt på jobtryghed (hverken vigtigt eller uvigtigt, ikke vigtigt og slet ikke vigtigt) er faldet fra ca. 20 % til

¹ Se <http://vbn.aau.dk/files/198867766/Projektbeskrivelse.pdf>

² Se <http://zacat.gesis.org/webview/index.jsp?object=http://zacat.gesis.org/obj/fStudy/ZA4350>

under 10 %. Tabellen viser således, at tryghed i ansættelsen generelt er blevet et vigtigere aspekt af det at have et arbejde.

Når danskernes synes jobtryghed er blevet vigtigere, kan det teoretisk set hænge sammen med, at arbejdsmarkedet er blevet mere usikkert f.eks. som følge af den økonomiske krise. I 2013 var arbejdsløsheden dog ikke meget højere end den var i 2005. Dog kan der stadig i befolkningen være en stærk krisebevidsthed (desuagtet lavere ledighed i 2013 end i årene umiddelbart efter krisen), der slår igennem i surveys, som den der er brugt til dette notat.

En anden forklaring kan være, at holdningsforskydningen skyldes institutionelle forandringer som f.eks. halveringen af dagpengeperioden. I debatten om den danske flexicurity-model er det flere gange blevet pointeret, at der eksisterer et trade-off mellem indkomstsikkerhed og jobtryghed. Har man høj indkomstsikkerhed – altså en god arbejdsløshedsunderstøttelse, er tryghed i jobbet mindre vigtigt (og omvendt) (Europakommissionen, 2006).

Vi kan således antage, at dagpengereformen og den manglende politiske vilje til at ændre reformen efterfølgende er en anden væsentlig årsag til, at danskerne i dag betoner vigtigheden af jobtryghed højere end tidligere. I Obel-undersøgelsen indgår et konkret spørgsmål, der sigter på at belyse sammenhængen mellem dagpengereformen og vigtigheden af jobtryghed.

Tabel 2: Er jobtryghed blevet vigtigere som følge af halveringen af dagpengeperioden?

	Ja	Nej
LO-medlemmer	75,2	24,8
<i>Heraf medlemmer af Dansk Metal</i>	<i>71,4</i>	<i>28,6</i>
FTF-medlemmer	60,7	29,3
AC-medlemmer	40,5	59,5
Medlemmer af andre a-kasser	59,3	40,7
Total	62,5	37,5

N=1155

Som tabel 2 viser, mener et stort flertal af de lønmodtagere, der står i en a-kasse, at tryghed i ansættelsen er blevet vigtigere som følge af dagpengehalveringen. Men der er stor forskel på tværs af hovedområderne. På LO-området er holdningen gældende for mere en 3 ud af 4 imens det på AC-området er et mindretal, der mener at jobtryghed er blevet vigtigere som følge af dagpengereformen. Medlemmerne af Dansk Metal næsten på linje med holdningen på hele LO-området.

Tabel 2 antyder således, at der er en sammenhæng eller et trade-off mellem indkomstsikkerhed på arbejdsmarkedet og tryghed i ansættelsen, og at denne sammenhæng er mest tydelig blandt LO-grupperne. Fagforbund som Dansk Metal og 3F har ved tidligere overenskomstforhandlinger på

det private område udtrykt bekymring for nedskæringer på dagpengeområdet, og organisationerne har påpeget, at udhulingen af sikkerhedsdimensionerne i den danske flexicurity-model vil føre til krav om mere tryghed i overenskomsterne. Resultatet, der er præsenteret i tabel 2, viser i den henseende, at der er en høj grad af overensstemmelse mellem de faglige lederes krav og medlemmernes holdninger.

Et vigtigt spørgsmål i forlængelse af diskussionen om øget jobtryghed som kompensation for lavere indkomstsikkerhed er, hvilken form for tryghed lønmodtagerne foretrækker. Under overenskomstforhandlingerne i 2010 og 2012 blev der stillet forskellige krav, herunder krav om længere opsigelsesvarsler, fratrædelsesgodtgørelse, ret til uddannelse i opsigelsesperioden m.m. I CO-industris overenskomst med Dansk Industri blev parterne blandt andet enige om at indføre en fratrædelsesgodtgørelse, der supplerer dagpengesatsen så den samlede kompensationsgrad kommer op på 85%. Fratrædelsesgodtgørelsen udbetales en til tre gange afhængig af anciennitet. Tryghed i ansættelsen forstået som flere eller bedre overenskomstrettigheder, der i en eller anden forstand stiller lønmodtageren bedre, besværliggør eller fordyrer opsigelser kan således antage mange former.

I Obel-undersøgelsen undersøges det hvilket tryghedsformer, det er, lønmodtagerne foretrækker. Svarene fremgår af tabel 3.

Tabel 3: Hvilken form for tryghed knyttet til ansættelsen ville danske lønmodtagere foretrække, hvis de fik følgende valgmuligheder?

	Et længere opsigelsesvarsel	Bedre økonomisk godtgørelse ved afskedigelse	Omskoling eller mulighed for VEU i opsigelsesperioden	Bedre hjælp til jobsøgning i opsigelsesperioden
LO-medlemmer	21,8%	28,2%	30,9%	19,1%
<i>Heraf medlemmer af Dansk Metal</i>	<i>21,4%</i>	<i>23,8%</i>	<i>23,8%</i>	<i>31,0%</i>
FTF-medlemmer	23,9%	32,5%	29,6%	14,0%
AC-medlemmer	26,8%	47,4%	13,7%	12,1%
Medlemmer af andre a-kasser	27,1%	34,9%	25,7%	12,3%
Total	24,3%	33,9%	26,5%	15,3%

N=1146

Som det fremgår af tabel 3 er der stor spredning i forhold til spørgsmålet om hvilken form for tryghed lønmodtagerne vil foretrække. På LO-området er der størst opbakning til bedre uddannelsesmuligheder i opsigelsesperioden, men der er også mange, der ønsker bedre økonomisk godtgørelse ved afskedigelse. Ser vi særskilt på Dansk Metals medlemmer er det

interessant, at det største ønske i denne gruppe er bedre hjælp til jobsøgning i opsigelsesperioden. Metal-medlemmerne fordeler sig dog nogenlunde jævnt på de forskellige svarkategorier. Blandt AC-medlemmerne er det markant, at tæt på halvdelen ville foretrække bedre økonomisk godtgørelse ved afskedigelse. Dette kan hænge sammen med, at dagpengekompensationsgraden generelt er lavere – og at den økonomiske tryghed dermed er mindre – for AC-grupperne end for de øvrige lønmodtagergrupper.

I forhold til diskussionen om udfordringerne for den danske flexicurity-model er det interessant, at der ikke er et voldsomt pres blandt lønmodtagerne for, at der indføres længere opsigelsesvarsler. Generelt er der ligeså mange der gerne vil have bedret deres mulighed for at opkvalificere sig, som der er lønmodtagere, der vil foretrække længere opsigelsesvarsler. Spredningen i svarene viser dog, at det kan være svært for de faglige organisationer at prioritere forskellige tryghedskrav. En måde man kan imødekomme lønmodtagernes præferenceforskelle på er gennem valgfrihedsordninger som f.eks. findes i forhold til den sjette ferieuge, hvor lønmodtagerne kan vælge at holde ferien eller at få pengene udbetalt. Noget tilsvarende kunne gøres i forhold til spørgsmålet om tryghed i forbindelse med afskedigelse. Man kan forestille sig, at lønmodtagerne i forbindelse med en opsigelse kunne vælge mellem forskellige tryghedspakker og at disse kunne kobles sammen med rettigheder i beskæftigelsessystemet, f.eks. ret til 6-ugers jobrettet uddannelse.

Lønmodtagernes vurdering af trygheden i dagpengesystemet

I det følgende vil de danske lønmodtageres generelle syn på trygheden i det nuværende dagpengesystem blive belyst. Som skrevet i indledningen indgik reformer af dagpengesystemet i VK-regeringens genopretningspakke fra 2010. Dagpengeperioden blev halveret og genoptjeningskravet blev fordoblet. Dertil kommer, at dagpengenes kompensationsgrad over en lang årrække er blevet lavere. Den økonomiske tryghed – eller indkomstsikkerheden – der tilvejebringes af dagpengesystemet er i den forstand på flere måder blevet dårligere i de senere år.

På Christiansborg er dagpengesystemet blevet en varm kartoffel. Der har i hele SR-regeringens levetid været et stort pres for, at regeringen skulle lempe reglerne. Især har der fra den politiske venstrefløj, det socialdemokratiske bagland samt fagbevægelsen været fokus på genoptjeningsperioden. Ønsket er, at det igen skal blive lettere at generhverve sig ret til dagpenge. Man mener, at det nye mindre generøse dagpengesystem er med til at gøre krisen værre, fordi det skaber utryghed i en i forvejen utryk tid og ansporer danskerne til at konsolidere sig frem for at bruge penge. Omvendt har de borgerlige partier (med undtagelse af Dansk Folkeparti) og arbejdsgiverorganisationerne holdt fast ved argumentet om, at det nye dagpengesystem understøtter højere beskæftigelse, fordi det motiverer arbejdsløse til at være mere fleksible i deres jobsøgning.

I Obel-undersøgelsen belyses det, om lønmodtagerne synes den tryghed det nye dagpengesystem generelt giver er for lav, tilpas eller for høj. Vi ser ikke på systemets enkeltdele med på trygheden som systemet i sin helhed giver.

Tabel 4: Lønmodtagernes holdning til tryghedsniveauet i dagpengesystemet

	For lav	Passende	For høj
LO-medlemmer	50,0%	42,2%	7,8%
<i>Heraf medlemmer af Dansk Metal</i>	<i>45,2%</i>	<i>47,6%</i>	<i>7,2%</i>
FTF-medlemmer	41,9%	51,0%	7,1%
AC-medlemmer	35,8%	56,3%	7,9%
Medlemmer af andre a-kasser	34,6%	50,6%	14,8%
Total (a-kasse medlemmer)	42,3%	48,4%	9,3%
Total (alle lønmodtagere)	41,3%	47,7%	11,0%

N=1307

Undersøgelsen viser, at der generelt er et stort mindretal af lønmodtagerne, der synes trygheden i systemet er for lav. Knap 60% synes til gengæld, trygheden er passende eller for høj. For LO-grupperne er billedet, at halvdelen mener trygheden er for lav. Hos Dansk Metals medlemmer er det ca. 45% procent, der mener, at systemet giver for lav tryghed. Ikke overraskende er det blandt AC-medlemmerne og de øvrige a-kassemedlemmer vi finder den største tilbøjelighed til at synes, at systemet er passende eller at trygheden ligefrem er for høj. Det er med enkelte undtagelser disse grupper, der i ringest grad er afhængige af systemet.

I debatten om dagpengesystemets indretning er det blevet fremført flere gange i medierne, at det i befolkningen generel et er stort ønske, at dagpengereglerne lempes til fordel for dem, der er på vej til – eller allerede er – faldet ud af dagpengesystemet. Især skulle der i befolkningen være stor opbakning til – mere en 60% – at genoptjeningskravet lempes (A4, 15. maj 2013). Vores undersøgelse bekræfter ikke dette billede. Dette kan skyldes, at der er lidt større skepsis generelt i befolkningen end blandt lønmodtagerne med det nuværende dagpengesystem. Det kan også være en mulighed, at mange af de lønmodtagere, der generelt mener systemet er passende, mere præcist i forhold til genoptjeningskravet ønsker lempelser.

I Obel-undersøgelsen beder vi også de danske lønmodtagere give en vurdering af hvorledes de tror deres økonomiske situation ville være, hvis de blev ledige i en nærmere defineret periode. Dette spørgsmål giver en anden vinkel på analysen af dagpengesystemets niveau og den øvrige sociale sikkerhed i Danmark.

Tabel 5: Hvordan tror de danske lønmodtagere, de vil være stillet i tilfælde af ledighed?

		Godt	Hverken godt eller dårligt	Dårligt
Under 6 måneders ledighed	Alle	38,5%	33,5%	28,0%
	<i>Metal</i>	30,9%	40,5%	28,6%
6 til 24 måneders ledighed	Alle	22,1%	25,4%	52,5%
	<i>Metal</i>	22,5%	25,0%	52,5%
Mere end 24 måneders ledighed	Alle	12,4%	20,3%	67,3%
	<i>Metal</i>	9,4%	31,3%	59,4%

N=1341/1240/1010

Undersøgelsen viser, at et stort flertal (over 70%) af de danske lønmodtagere vurderer, at de vil klare sig nogenlunde eller godt i en kort ledighedsperiode på 6 måneder eller mindre. Kun omkring 28% tror de vil være dårligt stillet i denne periode. Billedet ændres markant, når folk bliver bedt om at vurdere deres situation ved en ledighedsperiode på mellem 6 måneder og 24 måneder. I en sådan situation vurderer over halvdelen, at de vil være dårlig stillet. Kun ca. 22% tror de vil være godt stillet. Undersøgelsen sætter således spørgsmålstegn ved forståelsen af, at dagpengesatsen i Danmark skulle være særlig generøs.

Dagpengesatsen ligger på et fast niveau i hele dagpengeperioden, der altså er 24 måneder. I Sverige nedtrappes dagpengesatsen efter en ledighedsperiode på 200 dage med henblik på at forøge det økonomiske incitament hos de arbejdsløse til at finde arbejde. Obel-undersøgelsen antyder, at der på trods af, at dagpengeydelsen er konstant gennem hele dagpengeperioden i Danmark, er et tiltagende økonomisk incitament til at finde arbejde. Undersøgelsen giver således ikke anledning til anbefalinger til, at Danmark burde adoptere den svenske dagpengemodel med gradvist lavere ydelser i selve dagpengeperioden.

Efter 24 måneders ledighed udløber dagpengeperioden. I dag er reglerne sådan, at folk der falder ud af dagpengesystemet kan få arbejdsmarkedsydelse på et niveau svarende til kontanthjælp. Arbejdsmarkedsydelsen udfases frem til 2016. Derefter vil kontanthjælpssystemet være det system, der skal samle dagpengetaberne op. Trygheden udenfor dagpengesystemet er dog ikke noget at råbe hurra for. I en situation med mere en 24 måneders ledighed vurderer tæt ved 70% af danskerne, de vil være dårligt stillet. Kun 12,4% tror de vil klare sig godt.

I tabel 5 indgår svar fra Dansk Metals medlemmer. I forhold til en ledighedsperiode på 6 måneder eller derunder er metalmedlemmerne lidt mindre optimistiske end resten af befolkningen.

Omvendt er knapt så mange metalmedlemmer pessimistiske, når de forholder sig til en tænkt situation med over 24 måneders ledighed.

Generelt må det siges, at billedet er, at der stor forskel på lønmodtagernes forventninger til en kort, mellemlang eller lang ledighedsperiode. De fleste vil kunne klare sig gennem en kort periode på dagpenge, færre tror de vil kunne klare sig i en mellemlang ledighedsperiode, og få tror de vil kunne klare sig, hvis de var ledige i mere end 24 måneder og dermed faldt ud af dagpengesystemet. Det er således reelt nok at fremføre det argument, at forkortelsen af dagpengeperioden kan have bidraget til at øge utrygheden på det danske arbejdsmarked. Men dagpengesystemet er under alle omstændigheder ikke et system, de fleste vil føle sig godt understøttet af, hvis de skulle blive ledige udover en kort periode på 6 måneder.

Logistisk regression

Som vist i ovenstående afsnit er der store variationer i de danske lønmodtageres holdninger til dagpengesystemet og til spørgsmålet om mere tryghed i ansættelsen. Med henblik på at undersøge hvilke bagvedliggende karakteristika, der har indflydelse på holdningsforskelle mellem lønmodtagerne, er der herunder opstillet en logistisk regression, der belyser holdningsforskelle mellem sammenlignelige grupper. Analysen indeholder alder, uddannelse og køn som baggrundsvariabler.

Den logistiske regression viser, at der er en stærk sammenhæng mellem alder og vurderingen af, at dagpengesystemet ikke giver tilstrækkelig tryghed. Jo ældre en gruppe man tilhører, desto større er oddsene for, at man synes trygheden i dagpengesystemet er for lav. Resultatet er signifikant for de tre ældste grupper. Resultatet kan hænge sammen med, at ældre grupper generelt har højere indtægt end yngre grupper og derfor alt andet lige vil have en lavere kompensationsgrad.

Der synes også at være en svag sammenhæng mellem alder og tilbøjeligheden til at mene, at tryghed i ansættelsen er blevet vigtige som følge af dagpengereformen, men disse resultater er ikke signifikante, så vi kan ikke udelukke at forskellene er tilfældige.

Til gengæld er der en stærk sammenhæng mellem uddannelsesniveau og holdningen til det omtalte trade-off mellem indkomstsikkerhed og jobtryghed. Jo kortere uddannelse man har, desto mere tilbøjelig vil man være til at mene, at jobtryghed er blevet vigtigere. Ufaglærte har f.eks. mere end 7 gange så høje odds som akademikere for at mene, at jobtryghed er blevet vigtigere som følge af dagpengereformen. For dem med studentereksamen som højeste uddannelse, faglærte og dem med en kort videregående uddannede er oddsene tre gang så høje som de højtuddannede. Kvinder er ligeledes mere tilbøjelige end mænd til at mene jobtryghed er blevet vigtigere. Forskellen mellem kønnene er dog ikke ligeså markant som forskellen mellem uddannelsesgrupperne, men den er stadig signifikant.

Når det især er de kortest uddannede, der understreger, at der er et trade-off mellem jobtryghed og indkomstsikkerhed, hænger det givetvis sammen med, at det er de kortest uddannede, der først og fremmest har mærket konsekvenserne af finanskrisen og dagpengeforringelserne. Mange af de jobs der forsvandt under krisen var ufaglærte jobs i industri og byggeri. De ufaglærte er – som gruppe – også den gruppe, der er blevet hårdest ramt af dagpengereformen. 3F og KRIFA er de to a-kasser, der har relativt flest udfaldne medlemmer.

Tabel 6: Alder, uddannelse og køn og holdninger til tryghed på arbejdsmarkedet (odds ratio)

		Trygheden i dagpengesystemet er for lav	Tryghed i ansættelsen er blevet vigtigere som følge af DP-reformen
Alder	18-29	Ref.	Ref.
	30-39	1,82	1,10
	40-49	2,76*	1,15
	50-59	3,15*	1,48
	60+	3,68**	1,66
Uddannelsesniveau	Ufaglært	2,19***	7,19***
	Faglært, gymnasial eller KVVU	1,36	3,16***
	MVVU	1,52*	2,37***
	LVU eller ph.d.	Ref.	Ref.
Køn	Kvinde	1,19	1,43**
	Mand	Ref.	Ref.

N=1306/1216, *** sig. ved 0,001-niveau, ** sig. ved 0,01-niveau, * sig. ved 0,05-niveau.

Konklusion

Dette notat har belyst hvordan de danske lønmodtagere vurderer trygheden på det danske arbejdsmarked i 2013. Mere præcist er det blevet undersøgt, hvad lønmodtagerne mener om den tryghed, der ligger i det danske dagpengesystem, og om dagpengereformen fra 2010 har haft den betydning, at jobtryghed – dvs. tryghed i ansættelsen – er blevet vigtigere.

Spørgeskemaundersøgelsen bag notatet viser, at der er et stort mindretal på ca. 42% af lønmodtagere, der mener, at trygheden i dagpengesystemet er for lav. Knap halvdelen mener at trygheden er passende. En gruppe på ca. 11% mener, trygheden er for høj.

I notatet er det ligeledes blevet belyst, hvordan danskerne tror de vil klare sig, hvis de blev arbejdsløse. Flertallet tror, de vil klare sig godt eller nogenlunde i en kortere ledighedsperiode på 6 måneder eller derunder. Ved en ledighedsperiode på mellem 6 og 24 måneder er det dog kun ca. 47%, der tror, de vil kunne klare sig. Kun ca. en tredjedel tror de vil kunne klare sig, hvis de var ledige i mere end 24 måneder.

Notatet har dokumentet, at danskerne synes tryghed i ansættelsen er blevet vigtigere siden 2005. Er årsag hertil kan være dagpengereformen og andre forringelser af dagpengesystemet og flexicurity-modellen siden midten af 00'erne. Notatet har derfor set nærmere på, om danskerne kæder ringere indkomstsikkerhed sammen med ønsket om højere jobtryghed. Flere af de faglige organisationer under LO har stillet krav om mere tryghed i forbindelse overenskomstforhandlingerne med arbejdsgiverne. Spørgeskemaundersøgelsen bag notatet viser, at et flertal mener, at jobtryghed er blevet mere vigtigt som følge af dagpengereformen. Men der er store forskelle lønmodtagerne i mellem. Det er især LO-gruppen, der er tilbøjelig til at kæde de to ting sammen. Notat peger dermed på, at de tryghedskrav der er formuleret af flere af de faglige organisationer er legitime i lyset af medlemmernes holdninger.

Sidst i notatet er lavet en logistisk regression med henblik på at sammenligne forskellige baggrundsvariablers betydning for holdninger til dagpenge og jobtryghed. Analysen viser, at jo ældre man er, desto mere tilbøjelig er man til at mene, at dagpengesystemet giver for lav tryghed. Der er også svag sammenhæng mellem uddannelse og tilbøjeligheden til at mene, at dagpengesystemet ikke er godt nok, men dette resultat er ikke signifikant. Det er til gengæld sammenhængen mellem uddannelsesniveau og tilbøjeligheden til at sammenkæde indkomstsikkerhed og jobtryghed. De kortest uddannede har 7 gange så høje odds som højtuddannede for at mene, at jobtryghed er blevet vigtigere som følge af dagpengereformen. For faglærte er oddsene tre gange højere.

Notatet indikerer dermed, at man fortsat vil kunne forvente, at repræsentanter for de kortest uddannede og de faglærte vil agitere for forbedringer af dagpengesystemet. Men det viser også, at kravene om mere tryghed i overenskomsterne er legitime, på trods at sådanne krav potentielt kan svække fleksibiliteten på arbejdsmarkedet.

Referencer

A4 (2013) *Danskerne vil have hurtigere ret til dagpenge*. Analyse bragt den 15. maj.

De Vaus, D. (2002) *Surveys in social research*, Oxon: Routledge.

Europakommissionen (2006) *Employment in Europe*, Brussels: DG Employment.

Klindt, M.P. (2010) *Institutionel komplementaritet mellem velfærdsstat og arbejdsmarked. Flerleddet ph.d.-afhandling med bidrag til debatten og danske arbejdsmarkedspolitik og det europæiske beskæftigelsesstrategi*, Aalborg: Institut for Statskundskab.

Klindt, M.P. (2012) "Trygghet och konkurrenskraft I Danmark och Sverige: En komparativ institutionell analys" i Teodorescu, A. och Petterson, L.O. (red.) *Jobben kommer och går – behovet av trygghet består*, Stockholm: Ekerlids Förlag.

Madsen, P.K. (2005) "The Danish Road to Flexicurity: Where are we, and how did we get there?" in Bredgaard, T. and Larsen, F. (eds.) *Employment Policy from different Angles*, Copenhagen: DJØF Publishing.

OECD (2004) *Employment Outlook 2004*, Paris: OECD.